

gotovo ponosno spominjalo te slavnosti, katera praznovana na laški meji ljubljene naše Avstrije je bila istinito izrednega pomena in velike važnosti.

Iz vsega, kar sem v tem spisu navedel, se bode jasno razvidelo, da vojaška veteranska društva v obče, kranjsko veteransko društvo ne izključeno, svojo nalogo dobro razumevajo in da so naprave te, če so dobro vodjene, deželi in državi le na korist.

Jurij Mihalič.

Zgodovinske stvari.

Kos Kranjske v starih časih

je stal pod oblastjo koroških vojvod.

Zgodovinska črtica, spisal Davorin Trstenjak.

Leta 817. je Karantanija prišla pod bavarsko kraljestvo. Do one dobe bila je pa samostalna država pod svojimi narodnimi kralji. Zgodovina nam je ohranila imena vojvod slovenskih: Borut, Hotemar, Karast in Ingo.

Južnoizhodna meja koroškega vojvodstva je segala prek Save v današnje Kranjsko.

V listini: „datum, Oetting, 29. September 895“ stoji, da je kralj Arnulf svojemu zvestemu privržencu Valtunu poklonil: „in marchia juxta Sowam (Sava) tres regales mansus, quod Richenburch dicitur, et aliud praedium ultra fluvium Sowam Gurcheuelt nuncupatum“. Krško je toraj spadalo pod koroško vojvodstvo Arnulfovo. Iz listnic od leta 1016. izvemo, da je Krško spadalo pod „pagus, comitatus Souna“, ker cesar Oto poklonil je grofu Vilhelmu imetja: „quicquid habemus inter fluenta Soune et Souue (Savina in Sava), Zotte (Sotla) et Nirine (Mirna) in pago Seuna (Savina).“

Leta 1130. potrdil je kralj Lothar posestva Krškega škofijstva „in Chritowe“ blizo Mokronjeka, „et inter flumina Gurke et Sowna“. (Listine v arhiv. Krškega kapit.)

V „Ration. Stir.“ iz leta 1267., katerega je Otokar Premysl, takrat tudi vojvoda štajerski, dal sestaviti po svojem notarju Helwigu Thurinžaninu, in v katerem so vsi dohodki popisani, nahajamo en „officium in Tyuer“ (Tüffer, Laško) in en „judicium in Sachsenvelde“ (Zalec), ki je moral skrbeti za varstvo trdnjav Sibenekke, Frevdenekke (kje je stala?) Rukensteinne“. Iz tega se sopes vidi, da ono okrožje, v katerem te trdnjave stojijo, ni spadalo pod upravno oblast kranjskega vojvodstva.

Savinska dolina je bila do leta 1311. del vojvodstva koroškega.

Iztočna meja Karantanije pa je segala čez panoge Pohorja. Villa Razuvai (Razbanje, ponemčeno Rosswain v hočki fari blizo Maribora) se v listini od leta 985. omenja, in je stala „in marchia Transsilvana“, to je ono okrožje, ki se je mejilo po krnu Pohorja na južni strani, in segalo prek Drave. Zapadna meja se je tikala blizo švanberških planin. Do leta 1148. je bil lastnik te pokrajine Pernhart von Marchpurch, iz rodbine koroških vojvod. On se je podal v družbi mnogih plemičev na božjo pot v sveto deželo, in je v Palestini umrl brez dedičev. To pokrajino po Pernhartu je podedoval Otacher von Steir, in tako je to okrožje prišlo pod Traungovce in iz oblasti koroških vojvod.

Mnogovrstne novice.

* *Potresi v Zagrebu.* — Zagrebuje uže v prejšnjih časih veliko trpel po potresih. Prof. Kizatić je objavil pregled zagrebških potresov, iz katerega posnamemo sledečo notico. Leta 1502. dne 26. marcija hud potres, tako, da so bile skoro vse hiše zgornjega mesta razdrte ali vsaj poškodovane in da se je podrl zvonik cerkve sv. Marka. Leta 1564. so se ponavljali potresi večkrat po vsi Hrvatski. Leta 1659. velik potres okoli Zagreba, o katerem je bil Medvedgrad zelo oškodovan. Leta 1686 junija meseca več potresov. Leta 1756. konec februarja več potresov. Leta 1757. dne 7. julija močan potres. Leta 1827. dne 17. aprila med hudo nevihto potres. Leta 1830., 1832. in 1834. potresi. Leta 1837. septembra meseca so se potresi večkrat ponavljali. Leta 1839. potres. Leta 1840. dne 27. aprila močan potres.

Slovensko slovstvo.

* *Deželni zakoni in ukazi deželnega glavarstva oziroma deželne vlade od leta 1852. do 1879., veljavni za vojvodino kranjsko in katere je c. k. žandarjem po §. 24 poučnega navoda vedeti treba.* V Ljubljani natisnila in založila Klein in Kovač.

Pod tem naslovom in z dodanim tudi izvirnim nemškimi tekstom je navedena tiskarna na svitlo dala zbirko 43 deželnih postav in vladnih ukazov, veljavnih za vojvodino kranjsko, katerih znanstvo je tudi žandarjem v njihovi službi potrebno. Je pa ta zbirka tudi postavno za rabo županom in drugim, katerim je mar za postave dežele kranjske. Prevodov v slovenščino, ki izvirajo iz različnih časov in različnih pisateljev, nam ne gre tukaj kritikovati. V naslovu knjige in tudi v knjigi sami na več mestih pa ne moremo odobriti besede „deželno poglavarstvo“ za „Statthaltere“, kajti „deželni glavar“ se zove „Landeshauptmann“, „Statthalter“ pa „cesarski namestnik“. — Cena knjigi, ki obsega 165 strani in se dobiva v zalogi tiskarne Klein-Kovačeve (Egerjeve) v Ljubljani, je 2 gold.

Naši dopisi.

Na Dunaji 10. nov. H. (Poročilo slov. lit. društva.) Slovensko literarno društvo na Dunaji nastopilo je se 3. dnevom t. m. tretje leto svojega obstanka. Da je mlado društvo v preteklem letu tako krepko delovalo in napredovalo, je v prvi vrsti zasluga prerano umrlega predsednika gosp. Ivana Jarca, zasluga pa tudi društvenikov, ki so redno zahajali v društvene seje ter čitali razne spise. Sedaj se je pač vsak lahko prepričal, koliko je na dobrem vodstvu ležeče. Gosp. Jarc, delaven in za narod navdušen mož, vžival je in zaslužil največje zaupanje v društvu. Ostal bo nepozabljivi rajnci pač vedno v spominu. — Društveno poročilo je zelo ugodno; veseliti mora vsacega narodnjaka, navduševati mora pa tudi društvenike, da tudi naprej delujejo na čast domovini. V društvu brali so se v preteklem letu sledeči spisi: 1) Uzroki navadnih bolezni našega kmeta, spisal gosp. J. K. Jarc, pozneje natisneno v „Zvonu“. 2) Kokšar, slika iz kmečkega življenja, spisal gosp. J. Sušnik. 3) Blaga oporoka, čital gosp. M. Brence, natisneno v „Zvonu“. 4) Gospod doktor, čital gosp. J. Škofic, natisneno v „Zvonu“. 5) Buridanov osel, čital gosp. R. Poznik. 6) O potresih, čital gosp. J. Sušnik. 7) V god Vaclava Brila, pesen iz Simon Jenkove zapuščine, čital gosp. Al. Hudovernik, pozneje natisneno v „Zvonu“. 8) O pristnosti kraljedvorskega rokopisa,